

**JALKAPALLOEROTUOMARIN
KÄSIKIRJA**

Johdanto

Erotuomaritoiminta on oleellinen osa peliä. Jalkapallosäännöt ja niiden tulkinnat sekä erotuomaritoiminta yleisesti kiinnostavat laajasti koko jalkapalloperhettä.

Tämän käsikirjan tavoite on koota kaikki ohjeistukset, päätökset ja suositukset. Näin kaikki jalkapallotoimijat ovat tietoisia erotuomareille annetuista ohjeista ja tieto on kaikille helposti saatavilla.

Käsikirja on jaettu kolmeen osioon. Ensimmäinen osio käsittelee yleisesti Suomen Palloliiton erotuomariorganisaatiota, toinen osio koostuu erotuomareille hyödyllisistä ohjeista ja kolmannessa osiossa taas nostetaan esille ottelutapahtumaan liittyviä lisäohjeita. Käsikirja on suunnattu kaikille liiton kouluttamille erotuomareille ja erotuomarivalmentajille sekä koko jalkapalloyhteisölle. Käsikirjan ohella on erittäin tärkeää tutustua myös Jalkapallosääntöihin. Jalkapallosäännöissä olevia ohjeita ei sisällytetä tähän käsikirjaan.

Hyvää jalkapallokautta kaikille jalkapalloperheen jäsenille!

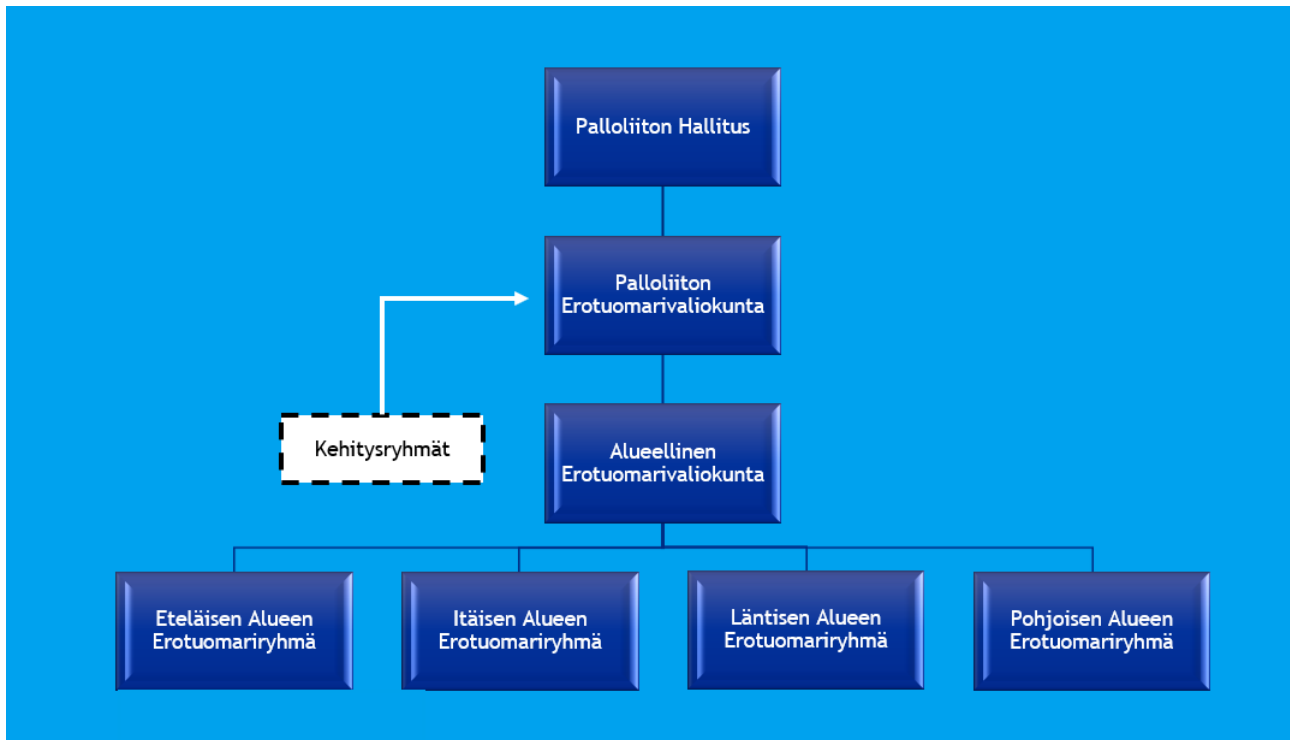
SPL erotuomariorganisaatio

Suomen Palloliiton Erotuomariorganisaatio

<https://www.palloliitto.fi/kilpailut/erotuomaritoiminta/erotuomariorganisaatio>

Erotuomariorganisaation rakenne

Erotuomarivaliokunta

Suomen Palloliiton hallituksen valitsema erotuomarivaliokunta toimii Palloliiton organisaatiossa hallituksen alaisena seurojen kokouksen vahvistamassa johtosäännössä sille määrättyä strategista toimintaa kehittävänä ja suunnittelevana elimenä. Erotuomarivaliokunnalla on kokonaisvastuu suomalaiseen erotuomaritoimintaan liittyvistä linjauksista ja toiminnan kehittämisen painopisteistä.

Erotuomarivaliokunta päättää mm.

- Veikkausliigan, Kansallisen Liigan, Ykkösliigan, Ykkösen, Miesten Kakkosen, Miesten Futsal-Liigan ja Miesten Futsal-Ykkösen erotuomariryhmät
- Veikkausliigan ja Ykkösliigan avustava erotuomari -ryhmä sekä Kansallisen Liigan naisavustavien erotuomareiden -ryhmä
- Veikkausliigan, Kansallisen Liigan, Ykkösliigan, Ykkösen, Miesten Kakkosen, Miesten Futsal-Liigan ja Miesten Futsal-Ykkösen erotuomarivalmentajat

- FIFA:lle esitykset kansainvälisiksi erotuomareiksi, avustaviksi erotuomareiksi sekä videotuomareiksi (miehet, naiset, futsal)
- Erotuomarimääräysten periaatteet

Kehitysryhmät

Erotuomarivaliokunnan alaisuudessa toimii neljä kehitysryhmää, joiden tehtävänä on kehittää oman ryhmänsä tuomaritoimintaa ja valmistella esityksiä erotuomarivaliokunnalle oman ryhmänsä osalta. Kehitysryhmät eivät ole päätöksentekuelimiä, vaan niiden tehtävänä on tuottaa laadukkaita esityksiä

Kehitysryhmät ovat:

Kehitysryhmä 1 (Veikkausliiga & Ykkösliga, ET & AET)

Kehitysryhmä 2 (Kansallinen Liiga, Ykkönen & Kakkonen, ET, erotuomareiden ja avustavien erotuomareiden talenttierotuomareita)

Kehitysryhmä 3 (Kansallinen Liiga AET & Naisten Talenttitoiminta)

Kehitysryhmä Futsal (Futsal-Liiga ET, Futsal-Ykkönen ET & Futsal Talenttitoiminta)

Kehitysryhmien tehtävät ovat mm.

- Tuottaa ohjaavaa näkemystä erotuomarimääräysten suuntaviivoista erotuomaritoiminnon asettelusta vastaavalle henkilölle, kuitenkin niin että operatiivinen asettelu tapahtuu aina erotuomaritoiminnossa.
- Tehdä luokitusesitykset oman erotuomariryhmänsä osalta erotuomarivaliokunnalle.
- Tunnistaa talentit ja auttaa heitä kehittymään kohti seuraavia haasteita.
- Erotuomareiden coachaamisen ja kehittämisen lisäksi oman ryhmänsä ja sen toiminnan kehittäminen.
- Yhdessä erotuomarivaliokunnan muiden jäsenten ja erotuomaritoiminnon vastinparien kanssa ideoida ja suunnitella ryhmäspesifisiä koulutuksia ja koulutustarpeita.

Alueellinen erotuomarivaliokunta

SPL Erotuomarivaliokunnan alaisuudessa toimii Alueellinen erotuomarivaliokunta, joka keskittyy alueellisen erotuomaritoiminnan Grassroots-asioihin, kehittämiseen ja hallintointiin.

Alueellisen erotuomarivaliokunnan tehtävät ovat mm.

- johtaa valtakunnallisesti Grassroots-erotuomaritoimintaa sekä kehittää ja johtaa alueellista erotuomaritoimintaa
- vastata alueellisen erotuomaritoiminnan laadullisten & määrällisten tavoitteiden toteutumisesta SPL Erotuomarivaliokunnalle

- laatia alueiden esityksistä koostettu näkemys Liiton koulutukseen esitettävistä erotuomareista kehitysryhmille ja erotuomarivaliokunnalle
- yhdenmukaistaa käytäntöjä tarvittavilta osin alueiden välillä ja näin pyrkiä edistämään laadukkaan erotuomaritoiminnan toteutuminen kaikilla alueilla.

Alueelliset erotuomariryhmät

Alueellisen erotuomarivaliokunnan alaisuudessa toimii alueelliset erotuomariryhmät (4kpl).

Alueellisten erotuomariryhmien tehtävät ovat mm.

- kehittää oman alueensa erotuomaritoimintaa ja viedä käytäntöön parhaita käytäntöjä alueellisen erotuomarivaliokunnan päätösten pohjalta
- vastata oman alueensa erotuomaritoiminnan laadullisten ja määrällisten tavoitteiden toteutumisesta alueelliselle erotuomarivaliokunnalle
- päättää oman alueensa erotuomariluokitukset
- tunnistaa, tukea ja kehittää oman alueensa erotuomaritalentteja
- edistää positiivisen erotuomari-imagon luomista omilla alueillaan sekä suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä erotuomareiden määrän kasvattamiseksi omalla alueella
- varmistaa, että alueen erotuomarivalmennus kohdistuu mahdollisimman laajasti koko erotuomarikuntaan, mutta kuitenkin painottaen alueen tunnistamia talentteja
- laatia oma ehdotuksensa valtakunnalliseen koulutukseen nostettavista erotuomareista alueelliselle erotuomarivaliokunnalle

Erotuomaritoiminto

Palloliiton erotuomaritoiminto koostuu yhdestätoista palkatusta työntekijästä, jotka vastaavat erotuomaritoiminnan päivittäisestä operatiivisesta työstä.

Suomalaisen erotuomarin profiili

Arvioidessaan erotuomareita Suomen Palloliiton erotuomariorganisaatio (erotuomarivaliokunnat, kehitysryhmät, alueelliset erotuomariyhmät ja erotuomaritoiminto) huomioi mm. alla olevat seikat. Huomioitavat asiat eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

- Suoritukset
- Sääntö- ja kuntotestien tulokset
- Käytettävyys
- Asenne ja sitoutuminen
- Arvioitu potentiaali
- Persoonallisuus

Suoritukset

Erotuomaritoiminnassa hyvä suoritus koostuu pääasiallisesti seuraavista osa-alueista:

- Isot päätökset oikein
- Johtaminen kentällä ja kentän ulkopuolella / pelin kontrolli

Suoritukset arvioidaan erotuomarivalmentajien ja Suomen Palloliiton erotuomariorganisaation toimesta.

Sääntö- ja kuntotestien tulokset

Testien läpäiseminen koulutustapahtumissa on oletusarvo. Tavoite on läpäistä testit erinomaisin tuloksin.

Juoksutestin spurttien arviointi

Miehet 40m Erotuomarit		Naiset 40m Erotuomarit
Alle 5.40	Erinomainen	Alle 6.00
5.40 – 5.59	Erittäin hyvä	6.00 – 6.10
5.60 – 5.79	Hyvä	6.11 – 6.25
5.80 – 6.00	Tyydyttävä	6.26 – 6.40
Yli 6.00	Hylätty	Yli 6.40

Miehet 30m Avustavat erotuomarit		Naiset 30m Avustavat erotuomarit
Alle 4.30	Erinomainen	Alle 4.61
4.31 – 4.40	Erittäin hyvä	4.61 – 4.80
4.41 – 4.50	Hyvä	4.81 – 4.95
4.51 – 4.70	Tyydyttävä	4.96 – 5.10
Yli 4.70	Hylätty	Yli 5.10

CODA-testin arviointi

Miehet		Naiset
Alle 9.20	Erinomainen	Alle 9.51
9.20 - 9.39	Erittäin hyvä	9.51 – 9.79
9.40 - 9.59	Hyvä	9.80 – 10.19
9.60 – 10.00	Tyydyttävä	10.20 – 11.00
Yli 10.00	Hylätty	Yli 11.00

Kestävyystesteissä, joissa maksimaalinen suoritus on mahdollinen, tavoitelleen maksimaalista suoritusta (esim. Ariet).

Sääntötestin arviointi

20 kysymystä	
Erinomainen	20
Erittäin hyvä	19
Hyvä	18
Tyydyttävä	17
Heikko	15-16
Hylätty	Alle 15

10 kysymystä	
Erinomainen	10
Erittäin hyvä	9
Tyydyttävä	8
Heikko	7
Hylätty	Alle 7

Käytettävyys

Mitä korkeammalle tasolle erotuomari nousee, sen korkeammalle myös odotukset erotuomarin käytettävyydelle nousee.

Asenne ja sitoutuminen

Erotuomarin asenne ja sitoutuminen toimintaan ilmenee muun muassa seuraavista seikoista:

- Ammattimaisuus kaikessa toiminnassa, niin kentällä kuin kentän ulkopuolella
- Hallinnollisten asioiden laadukas hoitaminen
- Kaikkien sidosryhmien kunnioittaminen
- Halu jatkuvaan itsensä kehittämiseen

Arvioitu potentiaali

Erotuomaritoiminnassa pitää jatkuvasti tuottaa erotuomareita eteenpäin seuraaville tasoille ja kansalliselle huipulle. Lisäksi Palloliitto esittää erotuomareita kansainvälisiksi erotuomareiksi. Potentiaalia arvioidessa otetaan huomioon:

- Erotuomarin motivaatio / ambitio
- Valmius työntekoon tavoitteiden saavuttamiseksi
- Aiemmat näytöt työnteosta tavoitteiden saavuttamiseksi
- Erotuomarin ominaisuuksia edetä seuraavalle sarjatasolle / nousta huipulle asti

Persoonallisuus

Hyvällä erotuomarilla on useita tärkeitä ominaisuuksia. Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa:

- Tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus
- Pelin ymmärrys
- Urheilullisuus / Olemus
- Päätöksentekokyky
- Mukautumiskyky
- Vuorovaikutustaidot
- Itsevarmuus ja auktoriteetti
- Vahva keskittymiskyky
- Henkinen kestävyys
- Yhteistyökyky

Erotuomarimääräysten periaatteet

Näillä yleisillä Erotuomarimääräysten periaatteilla erotuomarivaliokunta määrittelee sen, miten erotuomaritoiminto asettelee erotuomarit ja erotuomarivalmentajat otteluihin.

Erotuomarimääräysten periaatteita sovelletaan kaikkiin jalkapallon ja futsalin eri erotuomarirooleihin sekä erotuomarivalmentajiin.

Erotuomarivaliokunta edellyttää, että kaikissa toiminnon asettelemisissa otteluissa noudatetaan sekä Erotuomarimääräysten periaatteita että kehitysryhmän ja alueellisen erotuomarivaliokunnan antamia suuntaviivoja asetteluun.

Näitä Erotuomarimääräysten periaatteita täydentävät yksityiskohtaisemmat kehitysryhmien tai alueellisen erotuomarivaliokunnan asetteluun liittyvät suuntaviivat.

Erotuomarimääräysten periaatteet katselmoidaan tarvittaessa tai vähintään vuosittain niiden ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Kaikki poikkeukset erotuomarivaliokunnan hyväksymiin erotuomarimääräysten periaatteisiin tulee hyväksyä etukäteen erotuomarivaliokunnassa.

Erotuomarimääräysten keskeiset tavoitteet

- Varmistaa otteluiden vaatimukset täyttävät erotuomaristot
- Varmistaa mahdollisimman laadukas erotuomaritoiminta joka ottelussa
- Kohdella erotuomareita ja erotuomarivalmentajia oikeudenmukaisesti
- Hallita tehokkaasti mahdollisia eturistiriitoja
- Lisätä erotuomareiden välistä tervettä keskinäistä kilpailua
- Tarjota erotuomareille mahdollisuuksia edetä uralla
- Maksimoida kansainvälisten erotuomareiden onnistumisedellytykset kansainvälisissä otteluissa

Erotuomarimääräysten yleiset periaatteet

Erotuomarit ja erotuomarivalmentajat ovat olennainen osa suomalaista jalkapalloa ja futsalia, mistä syystä erotuomari- ja -valmentajamääräykset tulee tehdä ammattitaitoisesti ja huolella.

- Otteluihin nimetään erotuomareita ja erotuomarivalmentajia, joilla on riittävä osaaminen ja kokemus kyseiselle sarjatasolle, sekä suoritettuna hyväksytysti tasolle vaadittavat testit ja muut hallinnolliset vaatimukset (mm. Kunto- & sääntötesti).

- Force majeure -tilanteessa, jossa kaikkia testivaatimuksia täyttäviä erotuomareita ei ole käytettävissä, erotuomaripäällikkö (tai hänen sijaisensa) voi tapauskohtaisesti tehdä poikkeuspäätöksen, jotta kaikki ottelut voidaan pelata suunnitellusti.
- Erotuomareiden arvioinnissa huomioidaan suomalaisen erotuomarin profiilissa esilletuodut asiat. Erotuomarimääräysten ei tule perustua ainoastaan erotuomarivalmentajien yksittäiseen arviointiin tai arviointeihin.
- Erotuomaritoiminto määrittelee asettelujaksot ja informoi erotuomareita ja erotuomarivalmentajia niistä. Erotuomarien ja erotuomarivalmentajien tulee ilmoittaa esteellisyytensä TASO:ssa asettelujaksojen mukaisesti tai erikseen ilmoitetun esteaikataulun mukaisesti.
- Veikkausliigaa, Kansallista Liigaa, Ykkösligaa, Ykköstä, Miesten Kakkosta, Miesten Futsal-Liigaa ja Miesten Futsal-Ykköstä koskien:
  - Palloliiton erotuomariorganisaatiolla on oikeus tehdä muutoksia jo julkaistuihin erotuomariasetteluihin myös siten, että erotuomarille ja/tai erotuomarivalmentajalle määrätty ottelu siirretään toiselle erotuomarille tai erotuomarivalmentajalle. Muutoksen toteuttaminen edellyttää Kehitysryhmän tai Erotuomarivaliokunnan päätöstä.

Kaikkia muita sarjoja koskien:

- Palloliiton erotuomariorganisaatiolla on oikeus tehdä muutoksia jo julkaistuihin erotuomariasetteluihin myös siten, että erotuomarille ja/tai erotuomarivalmentajalle määrätty ottelu siirretään toiselle erotuomarille tai erotuomarivalmentajalle. Muutoksen toteuttaminen edellyttää erotuomariasiatuntijan ja alueellisen erotuomariryhmän puheenjohtajan yhteispäätöstä.
- Erotuomarimääräykset tulee pitää luottamuksellisina erotuomarivaliokunnan, kehitysryhmien ja erotuomaritoiminnon välillä siihen saakka, kunnes ne on julkaistu.
- Kaikille erotuomareille ei asetella samaa määrää oman huipputason otteluita.
- Erotuomarivaliokunnan tai kehitysryhmien jäsenet tai toiminnon työntekijät eivät kommentoi yksittäisten ottelujen / yksittäisen asettelujakson erotuomarimääräyksiä yksittäisille erotuomareille tai erotuomarivalmentajille.
- Valtakunnallisella tasolla, niin sanotuissa ”juhlaotteluissa / jäähyväisotteluissa” erotuomari voi esittää toiveen erotuomaritiimistä sekä erotuomarivalmentajasta. Itse ottelua ei kuitenkaan voi toivoa.
- Luovutaan käytännöstä, jonka mukaan Miesten Suomen Cupin finaalin erotuomaritehtävän voi saada vain kerran.
- Asettelussa käytetään erotuomarin TASO: on merkittyä kotiosoitetta. Mikäli poikkeuksellista lähtöpaikkaa ei ole ilmoitettu toimintoon ennen esteiden merkitsemisen määräaika, ei poikkeuksellisesta lähtöpaikasta saa syntyä ylimääräisiä kuluja aseteltuun tehtävään.
- Erotuomareilla, seuroilla tai muilla Suomen Palloliiton erotuomariorganisaation hallintomallin ulkopuolisilla tahoilla ei ole oikeutta vaikuttaa tai osallistua erotuomarimääräyksiin tai niiden valmisteluun.

- Erotuomarimääräyksissä huomioidaan:

- Kilpailumääräykset

<https://www.palloliitto.fi/saannot-maaraykset-ja-ohjeet?saanto=jalkapallon-kilpailumaaraykset>

<https://www.palloliitto.fi/saannot-maaraykset-ja-ohjeet?saanto=futsalin-kilpailumaaraykset>

- Erotuomaritoimijoiden esteellisyssäännöt:

https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1773232084-esteellisyssaannot_2026.pdf

Erotuomarimääräysten roolit ja vastuut

Erotuomarivaliokunta

Erotuomarivaliokunta vahvistaa erotuomarimääräysten yleiset periaatteet ja valvoo sekä raportoi niiden toteutumista käytännössä. Erotuomarivaliokunta edellyttää, että sen asettamilla kehitysryhmillä on tarkemman tasoiset ohjeet, joilla yksittäisen sarjan erotuomari- ja erotuomarivalmentajamääräykset tehdään.

Kehitysryhmät ja alueellinen erotuomarivaliokunta

Kehitysryhmät ja alueellinen erotuomarivaliokunta määrittelevät oman vastuualueensa osalta tarkemmat ohjeet ja suuntaviivat, joilla erotuomaritoiminto erotuomareiden nimeämisen toteuttaa sekä seuraa niiden käytännön toteutumista.

Erotuomaritoiminto

Erotuomaritoiminto toteuttaa sarjakohtaisesti erotuomareiden nimeämisen yksittäisiin otteluihin. Erotuomaritoiminnosta vastaava erotuomaripäällikkö määrittelee oman vastuualueensa osalta operatiivisen täytäntöönpanon ja toteuttajan.

Erotuomaritoiminto tekee erotuomarimääräyksissä yhteistyötä sekä erotuomarivaliokunnan, kehitysryhmien että alueellisen erotuomarivaliokunnan kanssa.

Palloliiton erotuomarivaliokunnan palkittavat erotuomarit

Palloliiton erotuomarivaliokunta nimeää vuosittain vuoden erotuomarit, vuoden avustavat erotuomarit ja vuoden lupaavat erotuomarit. Palkintokriteerit ovat:

Vuoden erotuomari

- Kansainvälinen menestys (mahdolliset lopputurnaukset, kansainvälisten otteluiden taso, ottelumäärä)
- Kotimaan menestys

Palkitsemisessa otetaan huomioon menestys kansainvälisissä tehtävissä kauden aikana. Tämän lisäksi huomioidaan menestyminen kotimaan kentillä.

Vuoden avustava erotuomari

- Kansainvälinen menestys (mahdolliset lopputurnaukset, kansainvälisten otteluiden taso, ottelumäärä)
- Kotimaan menestys

Palkitsemisessa otetaan huomioon menestys kansainvälisissä tehtävissä kauden aikana. Tämän lisäksi huomioidaan menestyminen kotimaan kentillä.

Vuoden lupaava erotuomari

- Kotimaan menestys
- Motivaatio, asenne, sitoutuminen
- Esikuva nuoremmille aloittaville erotuomareille

Palkitsemisessa otetaan huomioon kotimaan menestys kauden aikana, sekä mahdollinen kansainvälinen menestys. Lisäksi painotetaan motivaatiota ja sitoutumista toimintaan kauden tai useamman kauden tarkastelulla. Erotuomari toimii yhteisössään esimerkillisesti ja on samalla esikuva nuorille aloitteleville erotuomareille.

Mediaohjeet sekä sosiaalisen median ohjeet

Erotuomareiden ei tarvitse pyytää lupaa mediaesiintymiseen, mutta Palloliiton erotuomaritoiminto ottaa mielellään etukäteen tiedon erotuomarin mahdollisesta osallistumisesta esimerkiksi ottelustudioon, jotta erotuomaritoiminto ja/tai erotuomariyhdistykset ja/tai Palloliiton viestintä voi esimerkiksi jakaa tietoa erotuomarin osallistumisesta keskusteluun muille erotuomareille ja erotuomariyhteisölle.

Mahdollisissa henkilöhaastatteluissa tai muissa mediaesiintymisissä erotuomareiden tulee parhaan kykynsä mukaan varmistua sisältöjen oikeellisuudesta ennakkoon esimerkiksi:

- tarkistamalla artikkelista omat sitaattit etukäteen
- korjaamalla mahdolliset huomaamansa asiavirheet
- suosittelemme pyytämään sovituissa haastatteluissa kysymykset tai haastattelun teemat ennakkoon tiedoksi

Palloliiton erotuomaritoiminto ja viestintä auttavat myös mielellään, jos haluat kysyä neuvoa tai mielipidettä.

Vinkkejä erotuomareiden sosiaalisen median käyttöön:

- Kannustamme erotuomareita jakamaan arkeaan ja kokemuksiaan erotuomaritoiminnasta – Erotuomareiden näkyvyys paranee ja yleisön ymmärrys erotuomaritoiminnasta kasvaa
- Median edustajat seuraavat paljon sosiaalista mediaa ja etsivät juttuideoita somesta
- Somessa kannattaa jakaa sellaista sisältöä, jonka takana voi seistä kaikissa tilanteissa
- Kerran somessa julkaistu pysyy julkisena
- Somealustoilla on mahdollisuus kontrolloida yksityisyysasetuksia (esim. Instagramissa voit hyväksyä seuraajat, jotka näkevät sisältösi)
- Kommentointimahdollisuuksia voi halutessaan rajoittaa.

Erotuomareita suositellaan vahvasti siihen, että he ottavat kantaa mediassa ja sosiaalisessa mediassa vain omiin ratkaisuihin ja suorituksiin. Erotuomareiden tulee pidättäytyä kaikessa mediakeskustelussa kommentoimasta toisten erotuomareiden suorituksia tai ratkaisuita. Tämä koskee niin kansallisia kuin kansainvälisiä otteluita.

Suomalaisten FIFA-erotuomareiden on syytä huomioida erikseen UEFA:n ”General Terms & Conditions for Referees officiating at UEFA matches” ohjeistus median kanssa toimimisesta: *”Match officials are not allowed to give interviews or to make public statements about any of the decisions taken during UEFA matches nor on the performances of any other UEFA match officials domestically or internationally”*

Mediakeskustelussa kuten haastatteluissa tai ottelustudioissa erotuomarit voivat nostaa esille asioita mitä erotuomari yleisellä tasolla tarkastelee ja mitä hänen tulee huomioida erilaisissa tilanteissa, ja

mitä vaikuttavia tekijöitä erotuomarin tulee huomioida päätöstä tehdessään ja mitä jalkapallosäännöt asiasta sanovat. Itse tilanteiden ratkaisusta tai niiden oikeellisuuden kommentoimisesta tulee erotuomareiden pidättäytyä kokonaan.

Palloliiton erotuomaritoiminnon vastuuhenkilöt vastaavat suomalaisten sarjojen erotuomariasioden kommentoinnista. Erotuomarilla on oikeus ja mahdollisuus kommentoida omaa ottelua, esimerkiksi ottelun jälkeisessä lehdistötilaisuudessa. Erotuomari ratkaisee itse, haluaako hän antaa medialle kommentteja.

Myös muissa erotuomaritoimintaan liittyvissä keskusteluissa ja kannanotoissa on hyvä käyttää harkintaa. Ottelun erotuomari, avustava erotuomari ja erotuomarivalmentaja edustavat aina paitsi itseään myös Palloliittoa ja koko erotuomariyhteisöä.

Erotuomarivalmentaja edustaa kilpailun järjestäjää, jolle hän on raportointivelvollinen tapahtumista. Erotuomarivalmentaja voi tarpeen vaatiessa olla läsnä lehdistötilaisuudessa. Hänellä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta esittää kyseisen ottelun erotuomarin toimintaan tai ottelun tapahtumiin kohdistuvia arvioita.

Ohjeet Ohjeistus - Hallinnolliset asiat

Palvelut erotuomariperheelle

www.palloliitto.fi/kilpailut/erotuomaritoiminta/

Taso (taso.palloliitto.fi)

Erotuomarin käytettävyys ilmoitetaan ja muutokset päivitetään Tasoon.

Muuttunut tilinumero päivitetään itse Tasoon, ja lisäksi sähköposti osoitteeseen talous@palloliitto.fi

Yhteystiedot päivitetään Pelipaikkaan, josta ne automaattisesti siirtyvät Tasoon.

Pelipaikka -henkilörekisteri

Erotuomareiden on ostettava vuosittain Erotuomaripassi ennen ensimmäistä erotuomaritehtävää. Pelipassin ostaneille Erotuomaripassi on maksuton.

Muuttuneet henkilö- ja osoitetiedot on itse päivitettävä Pelipaikkaan. Tiedot välittyvät sieltä Tasoon.

Raportti

Erotuomarin ja erotuomarivalmentajan tulee tehdä ennen kello 12.00 ottelua seuraavana arkipäivänä erillinen raportti Tasossa, jos ottelussa on ollut suoria kentältäpoistoja tai muuta raportoitavaa (esim. taustahenkilön kentältäpoisto, olosuhderikkomukset, järjestyshäiriöt, ottelun keskeytykset/viivästykset, tmv.). Raportin tulee olla yksityiskohtainen kuvaus todellisista tapahtumista. Tapahtumat on kuvattava selväsanaisesti, ymmärrettävästi ja yksityiskohtaisesti (kuka, missä, milloin, mitä, kuinka ja millä seurauksin), jotta päätöksentekijälle muodostuu selkeä kuva tapahtumista.

Raportin kirjoittaja kertoo raportissa omista havainnoistaan. Mikäli tekstiin sisältyy jotakin, mitä kirjoittaja ei ole itse havainnut, on tämä käytävä tekstistä selkeästi ilmi. Erotuomari, avustava erotuomari ja/tai erotuomarivalmentaja eivät voi palauttaa keskenään identtistä raporttia.

Ohje raportin kirjoittamiseen löytyy <https://www.palloliitto.fi/kilpailut/erotuomaritoiminta/> kohdasta ”Säännöt ja oppaat”

Matkustusjärjestelyt yksittäiseen otteluun

Matka on aina tehtävä niin, että siitä aiheutuvat kokonaiskustannukset (palkkiot, matkat, päivärahat, majoitukset) muodostuvat mahdollisimman pieniksi. Matkat on tehtävä matkustussäännön mukaisesti.

<https://www.palloliitto.fi/kilpailut/erotuomaritoiminta/> kohdasta ”Maksut ja kuitit”.

Muuta matkustamiseen liittyvää

Matkakulut korvataan todellisten matkakilometrien ja matkustussäännön mukaisesti. Poikkeavista matkajärjestelyistä tulee olla etukäteen yhteydessä erotuomaritoimintoon.

Erotuomareiden ei suositella matkustavan otteluun perheenjäsentensä tai ystäviensä kanssa (vain erotuomariitiimi). Ota ongelmatapauksissa yhteys erotuomaritoimintoon.

Erotuomaripalkkiomatkalaskujen käsittely

Tasossa asetellut ottelut laskutetaan ko. järjestelmän kautta. Erotuomareiden on laskutettava saatavansa mahdollisimman pian ottelun jälkeen, viimeistään kuukauden kuluessa.

Maksuaikataulu

Palkkioita maksetaan pääsääntöisesti kuukauden 20. päivä.

Lehdistötilaisuus ja haastattelut

Erotuomari voi osallistua ottelun jälkeiseen lehdistötilaisuuteen. Osallistumista voi pyytää/esittää esimerkiksi järjestävä seura, mutta osallistumisen ratkaisee kaikissa tapauksissa erotuomari itse.

Käyttäytyminen ottelupaikalla

Erotuomariston jäsenten tulee toimia ammattimaisesti koko ottelutapahtuman ajan. Sosiaalisen kanssakäymisen tulee olla neutraalia. Erotuomareita muistutetaan myös siitä, että heidän toimivalta alkaa ottelupaikalle saavuttaessa.

Suomen Palloliiton ohjeita

1 Pelikenttä

Erotuomarin on tehtävä kilpailun järjestäjälle ilmoitus kaikista puutteellisuuksista, jotka koskevat pelikenttää, sen varusteita tai laitteita.

Tekninen alue – pelin ohjaaminen

Vastuullisesti toimivan valmentajan tulee saada hoitaa tehtävänsä teknisellä alueella vapaasti. Erotuomareiden tulee välttää konfrontaatiotilanteisiin joutumista tai pitkiä keskusteluja.

Taustahenkilö voi saada henkilökohtaisia rangaistuksia. Erotuomari voi huomauttaa, varoittaa tai poistaa kentältä vastuuttomasti toimivan taustahenkilön.

4 Pelaajien varusteet

Säärisuojiksi hyväksytään yleisesti myynnissä olevat säärisuojat.

Joukkueen kapteenilla on oltava selvästi erottuva käsivarsinauha vasemman käsivarren yläosassa.

”Kaulurit” ja vastaavat irralliset kaulanlämmittimet eivät täytä Jalkapallosääntöjen 4 kohdan ”Muu varustus” määritelmää ja niiden käyttö on siksi kielletty.

5 Erotuomari

Erotuomarin on merkittävä muistiin ottelun tärkeimmät asiat, kuten alkupotkun potkaissut joukkue, hyväksytyt maalit, maalintekijät, pelaajavaihdot, varoitukset, kentältäpoistot jne.

Erotuomarin toimivalta kestää ottelupaikalle saapumisesta sieltä poistumiseen. Rankaisuoikeus alkaa erotuomarin astuessa pelikentälle ja loppuu ottelun päätyttyä hänen poistuessaan pelikentältä. Ennen rankaisuoikeuden alkamista tai sen jälkeen tapahtuvista rikkomuksista on erotuomarin raportoitava kirjallisesti kilpailun järjestäjälle.

Maalinedustatilanteissa tapahtuneen loukkaantumisen yhteydessä (ei rikkomusta) erotuomarin on odotettava välitöntä laukausta ja mahdollinen maali on silloin hyväksyttävä. Maahan makaamaan jäänyttä maalivahtia on aina pidettävä vakavasti loukkaantuneena.

Jos vertavuotava pelaaja joutuu vaihtamaan paidan, voi pelaaja tarvittaessa jatkaa pelaamista eri numerolla.

Tilapäisesti pelikentän jättäneen pelaajan on saatava erotuomarin lupa pelikentälle paluuseen. Pelikatkoa ei tässä tapauksessa pelikentälle palaamiseen tarvita. Erotuomari ei saa sallia kyseisen pelaajan palata pelikentälle tilanteeseen, josta on pelaajalle tai hänen joukkueelleen taktista hyötyä.

Jos lääkäri kieltää loukkaantunutta pelaajaa jatkamasta ottelua, erotuomarin on valvottava, että kieltoa ehdottomasti noudatetaan.

Erotuomari on kaikessa erotuomaritoiminnassaan myös eri kilpailuja koskevien kilpailu- ja rangaistussääntöjen alainen.

Erotuomarin paidan rintaosassa on oltava FIFA:n tai SPL:n erotuomarimerkki. Avustavalla erotuomarilla on oltava vastaava avustavan erotuomarin merkki.

Hyödyn käytöstä

Pelaajat, valmentajat ja katsojat haluavat, että peli sujuu vähin pelikatkein, mutta joskus hyödyn salliminen voi vaarantaa ottelun hallinnan. Hyödyn käytössä on oleellista arvioida, saako rikottu joukkue todellista hyötyä siitä, että peli jatkuu ("joukkuehyöty"). Pelkkä pallon hallinta ei aina ole joukkueen etu. Jos tilanne sen sallii, erotuomareiden olisi käytettävä viivästettyä vihellystä arvioidakseen, onko rikotulla joukkueella todellista hyötymahdollisuutta.

Vapaapotku vastustajan rangaistusalueen läheisyydeltä voi olla suurempi etu joukkueelle kuin hyödyn soveltaminen.

Erotuomareiden on sanoin ja elein ilmaistava hyödyn noudattaminen. Näin pelaajille tulee selväksi, että rikkomus on nähty.

Vain harvoin syntyy minkäänlaista hyötyä siitä, että palloa hallitaan rikkomuspaikan lähellä, syötetään sitä taaksepäin, tai puolustajat ahdistavat palloa hallinnassaan pitäviä hyökkäjiä.

Erotuomareita muistutetaan siitä, että tilanteissa, joissa hyötyä ei todellisuudessa synny, heidän on katkaistava peli ja rangaistava alkuperäinen rikkomus.

Myönteinen kehonkieli

Joskus voi olla hyödyllistä käyttää vähäeleisiä, tilanteeseen liittyviä selittäviä merkinantoja selventämään tapahtumaa. Tämä kommunikointitapa voi antaa päätöksille uskottavuutta sekä vakuuttavuutta (esimerkiksi että keltainen kortti annetaan useamman rikkomuksen seurauksena, jatkuva sääntöjenvastainen peli). Tämä voi olla hyödyllistä, jotta pelaajat ymmärtävät, että keltaista korttia ei annettu vain viimeksi tapahtuneen rikkomuksen takia.

Vastaavia vähäisiä lisämerkinantoja (esim. paidasta kiinni pitäminen, pallon pelaaminen kädellä jne.) pitäisi kuitenkin käyttää vain selventämään päätöksiä.

6 Muu erotuomaristo

Jos muu erotuomaristo tiedostaa, että erotuomari on tehnyt ilmeisen virheen, on heidän puututtava asiaan heti.

7 Ottelun kesto

Peli aika alkaa oikein suoritettua alkupotkusta.

Pelaajilla on oikeus lyhyeen taukoon varsinaisen ottelun ja jatko-ottelun välissä. Tauon jälkeen ottelu jatkuu kahdella tavallisesti 15 minuutin pituisella puoliajalla.

Kilpailun järjestäjä antaa ohjeet mahdollisten juoma- tai vilvoittelutaukojen järjestämisestä. Peli aika ei pysähdy tauon ajaksi, vaan erotuomari ottaa huomioon menetetyt ajan määräämässään lisäajassa.

8 Pelin aloittaminen ja jatkaminen

Erotuomarin on teikattava uudelleen varsinaisen peliajan päätyttyä ennen jatkoajan alkua.

9 Pallo pelissä ja poissa pelistä

Jos pallo osuu hallissa pelattavissa otteluissa kattorakenteisiin, peli jatkuu vastajoukkueen rajaheitolla.

11 Paitsio

Jos avustavan erotuomarin mielestä paitsioasemasta lähteneellä pelaajalla on mahdollisuus tehdä fyysinen kontakti vastapelaajaan (esim. pelaajan ja maalivahdin 1 vs 1 -tilanne) tai joutua puolustajan taklaamaksi, eikä tilanteessa ole mukana muita huomioitavia kanssapelaajia, tulee paitsioliputus tehdä viiveettä.

12 Kielletty peli ja sopimaton käytös

Maalivahdin pallon lyömistä avokädellä tai nyrkillä ei katsota pallon vangitsemiseksi.

Henkilökohtaista rangaistusta annettaessa erotuomarin on tarvittaessa ohjattava pelaaja erilleen muista pelaajista. Erotuomari näyttää keltaisen tai punaisen kortin pelikatkon aikana.

Kentän pinnassa makaavalle pelaajalle ei näytetä keltaista tai punaista korttia. Kortti näytetään pelaajan noustua seisaalleen.

Jos kortin saava pelaaja loukkaantuu ja siirretään paareilla, erotuomari näyttää kortin paareilla makaavalle pelaajalle, kun häntä lähdetään viemään pois pelikentältä.

Jos kentältä poistettavaksi määrätty pelaaja ei noudata määräystä, erotuomari voi vedota joukkueen kapteeniin kyseisen pelaajan saamiseksi pois pelikentältä. Mikäli pelaaja ei sittenkään poistu pelikentältä, on erotuomarilla oikeus lopettaa ottelu.

Jos varoitettava pelaaja poistuu pelikentältä siten, että erotuomari ei voi antaa hänelle varoitusta, erotuomarin on ilmoitettava varoituksesta joukkueen kapteenille.

Oikea päätöksenteko - Rikkomukset ja niiden seuraukset

Seuraavat kriteerit ratkaisevat rikkomuksen vakavuuden ja sen, milloin rikkomus vie ilmeisen maalintekomahdollisuuden tai katkaisee lupaavan hyökkäyksen (samoin kuin tarkoituksenmukaisen rangaistuksen sellaisissa tilanteissa).

Rikkomuksen vakavuuden määrittäminen

Ratkaistessaan rikkomuksen (taklaaminen vartalolla, hyppääminen vastustajan päälle, potkaiseminen, työntäminen, lyöminen, taklaaminen, kamppaaminen) vakavuutta (holtiton, piittaamaton, kohtuuton voima) erotuomareita muistutetaan, että heidän tulisi huomioida:

- Teon tarkoitus tai aikomus
- Mahdollisuus pelata palloa
- Vauhti/intensiteetti
- Jalkojen asento ja nappuloiden käyttäminen
- Vaarantaako pelaaja vastustajan turvallisuuden?

Arvioidessaan teon tarkoitusta tai aikomusta, erotuomareiden pitäisi erityisesti huomioida taklaajan jalkojen suunta ja asento (ml. nappulat).

Taklausta voidaan pitää piittaamattomana tai kohtuuttomalla voimalla tehtynä, vaikka taklaaja on osunut palloon.

Jokaista taklausta, joka tehdään kohtuuttomalla voimalla, ja joka sen vuoksi vaarantaa vastustajan turvallisuuden, on pidettävä raakana pelinä ja rikkomukseen syyllistynyt on poistettava kentältä.

Jos pelaaja käyttää kohtuutonta voimaa tai vaarantaa vastustajan turvallisuuden, ei ole väliä tehdäänkö taklaus takaa, edestä tai sivulta.

Erotuomareita muistutetaan siitä, että heidän on sallittava kovat/reilut taklaukset ja rangaistava ainoastaan sääntöjenvastainen toiminta.

Rikkomuksen olosuhteiden määrittäminen

Rikkomuksen vakavuuden lisäksi erotuomareiden on otettava huomioon,

- vietiinkö maali tai ilmeinen maalintekomahdollisuus? Olisiko hyökkäys todennäköisesti johtanut maalintekoon, ellei sitä olisi pysäytetty sääntöjenvastaisesti?

tai

- katkaistiinko lupaava hyökkäys? Olisiko hyökkäys kehittynyt lupaavasti muutaman seuraavan sekunnin aikana, ellei sitä olisi katkaistu sääntöjenvastaisesti?

Seuraavia kriteereitä tulee käyttää olosuhteita määriteltäessä:

- pallon hallinnassa pitämisen tai hallintaan saamisen todennäköisyys
- rikkomuksen paikka
- hyökkääjien ja puolustajien lukumäärä ja sijainti
- yleinen pelin suunta
- etäisyys maaliin

Käsien käytöstä

Erotuomareiden tulee kiinnittää huomiota myös käsien käyttämiseen pallosta kamppailtaessa. Erityisesti pelaajien hypätessä kädet levitettynä on otettava huomioon pelaajan vastapelaajalle aiheuttama vaara. Jos kamppailtaessa käytetään kohtuutonta voimaa, on tätä pidettävä raakana pelinä ja pelaaja poistettava kentältä. Kun teko on vakavuudeltaan piittaamaton, on pelaajaa varoitettava.

Näytteleminen

Erotuomareita muistutetaan, että toiminta, jolla pyritään harhauttamaan erotuomaria, on rangaistava keltaisella kortilla epäurheilijamaisen käyttäytymisen takia.

Näyttelemistä erotuomarin harhauttamiseksi voi tapahtua:

- kun pelaajien välillä ei ole kontaktia ollenkaan
- kun pelaaja käyttää vastustajan aiheuttamaa lievää kontaktia hyväkseen
- kun pelaaja on aloitteellinen vastustajan kanssa tehtyyn mahdolliseen kontaktiin (hakee kontaktia)
- kun pelaaja ennakoi vastustajan tekemän mahdollisen kontaktin
- kun pelaaja liioittelee kontaktin vaikutuksen

Pelaaja, joka liioittelee taklauksen vaikutusta aiheuttaakseen vastustajalle ankaramman rangaistuksen, syyllistyy epäurheilijamaiseen käyttäytymiseen.

Erotuomarin arvovallan horjuttaminen

Jalkapallosääntöjen mukaan pelaajaa, joka protestoi sanoin tai elein, on **varoitettava**.

Pelaajat ilmaisevat erimielisyyttään tai murentavat erotuomarin arvovaltaa monin tavoin, kuten:

- näkyvin vähättelevin elein
- juoksemalla kohti erotuomaria tai avustavaa erotuomaria protestoidakseen
- piirittäen erotuomarin (joukkoprotestointi) – tässä tapauksessa odotetaan, että vähintään yhtä pelaajaa varoitetaan

- vaatimalla selvästi sanoin tai elein keltaista tai punaista korttia vastustajalle

Oikea-aikaisella varoituksella saattaa olla ennaltaehkäisevä vaikutus ja se voi tehdä lopun muiden pelaajien erimielisyyden osoittamisesta.

Henkilökohtaisten rangaistusten koodit:

Varoitus

A= epäurheilijamainen käytös (esimerkkejä Sääntö 12)

B= protestointi sanoin tai elein

C= jatkuva jalkapallosääntöjen rikkominen

D= pelin jatkamisen viivyttäminen

E= sääntömääräisen etäisyyden noudattamatta jättäminen erotuomaripallossa, kulmapotkussa, vapaapotkussa tai rajaheitossa

F= kentälle tuleminen, palaaminen tai tarkoituksellinen kentältä poistuminen ilman erotuomarin lupaa

Kentältäpoisto

H= raaka peli

I= väkivaltainen käytös

J= puree tai sylkee jotakuta

K= vie vastajoukkueen maalin tai ilmeisen maalintekomahdollisuuden käsivirheellä

L= vie pääasiallisesti kohti rikkojan maalia liikkuvalta vastapelaajalta maalin tai ilmeisen maalintekomahdollisuuden syyllistymällä vapaapotkun aiheuttavaan rikkomukseen

M= käyttää hävytöntä, loukkaavaa tai solvaavaa kieltä ja/tai eleitä

N= toinen varoitus samassa ottelussa

13 Vapaapotkut

Vapaapotkujen hallinnasta

Jos ei ole mahdollisuutta nopean vapaapotkun antamiseen, erotuomarin on selvästi ilmaistava hyökkääjälle näyttämällä pilliä, että on odotettava lupaa vapaapotkun antamiseen. Jos vapaapotku potkaistaan ennen vihellystä, se uusitaan ja potkaisijaa varoitetaan.

Nopea vapaapotku

Vapaapotku voidaan antaa nopeana, ilman erotuomarin vihellystä:

- jos ei tarvita henkilökohtaisia rangaistuksia
- jos vapaapotku annetaan nopeasti pelin katkaisemisen jälkeen (ts. muutaman sekunnin aikana)
- pallo on rikkomuspaikassa ja paikoillaan
- jos erotuomarin johtamistoimenpiteitä ei tarvita
- ellei erotuomari ole ryhtynyt toimenpiteisiin vaaditun etäisyyden (9,15) valvomiseksi
- ellei pelaaja ole loukkaantunut ja tarvitsee huoltoa

14 Rangaistuspotku

Jos kenttäpelaaja vaihdetaan maalivahdiksi rangaistuspotkun ajaksi, on hänen vaihdettava myös pelipaita.

Kun rangaistuspotkun potkaisemiseksi annetaan lisäaikaa, on erotuomarin ilmoitettava siitä joukkueiden kapteeneille.

Jos rangaistuspotku häiriintyy potkun potkaisijasta riippumattomista syistä (esim. tuuli siirtää palloa), erotuomarin on katkaistava peli ja annettava uusi lupa rangaistuspotkuun.

15 Rajaheitto

Rajaheittoa ei voi tehdä polviasennosta.

Erotuomariston roolijako tauon alkaessa ja loppuvihellyksen jälkeen

Lähinnä joukkueiden pukuhuonetiloja oleva avustava erotuomari siirtyy välittömästi puoliaika- / loppuvihellyksen jälkeen valvomaan pelaajien siirtymistä pukuhuoneisiin. Neljäs erotuomari jää omalle paikalleen valvomaan pelaajien ja taustahenkilöiden poistumista pelikentältä ja teknisiltä alueilta. Erotuomari ja toinen avustava erotuomari jäävät pelikentälle, kunnes pelaajat ovat lähteneet pelikentältä.

Pelaajien välinen joukkonahistelu

Erotuomarin pitää varmistaa, että rikkomukseen syyllistyneet rangaistaan samalla tavalla. Erotuomarin tulee reagoida nopeasti ja siirtyä paikalle, missä nahistelu tapahtuu sekä tehdä näkyviä toimenpiteitä rauhoittaakseen tilanteen. Ellei erotuomari mene nopeasti tapahtumapaikalle, seuraa usein kostotoimenpiteitä ja ongelma laajenee.

Erotuomareiden on vältettävä fyysisen kontaktin ottamista pelaajiin. Pillin voimakas käyttö saattaa auttaa, mutta pelaajille huutamista pitää välttää. Erotuomareiden on tehtävä yksityiskohtaisia havaintoja siitä mitä tapahtuu.

Suositellaan, että vähintään yhtä pelaajaa (joukkonahistelun alullepanijat) kummastakin joukkueesta rangaistaan asiankuluvalle henkilökohtaisella rangaistuksella. Myös pelaajaa/pelaajat, jotka tulevat kauempaa tilanteen ulkopuolelta osallistuakseen siihen, on huomioitava.

Erotuomariston suositellaan keskustelevan keskenään ennen pelin jatkamista.

Muita ohjeita

Maalintekijä

MAALINTEKIJÄN MÄÄRITTÄMISESTÄ

Jos maaliin menossa oleva pallo sattumalta kimpoaa laukaisijan kanssapelaajasta vastustajan maaliin, maali merkitään pelaajalle, joka alun perin potkasi pallon maalia kohti.

Jos maaliin menossa olevan pallon suuntaa tarkoituksellisesti muutetaan, maali merkitään pelaajalle, jonka toimenpiteet aiheuttivat suunnan muuttumisen.

Jos laukaus on menossa ohi maalin ja kanssapelaaja ohjaa tai muuttaa pallon suuntaa ja pallo menee maaliin, merkitään maali ko. pelaajalle.

OMA MAALI

Jos pelaaja pelaa pallon suoraan omaan maaliin tai ohjaa vastapelaajan laukauksen (ei ole menossa maaliin), keskityksen tai syötön omaan maaliin, merkitään se omaksi maaliksi.

Tapahtumaa, jossa maaliin menossa oleva laukaus koskettaa puolustajaa tai kimpoaa maalikehyksistä ja osuu puolustajaan tai maalivahtiin, ei pidetä omana maalina.

JALKAPALLON KILPAILUTOIMINTAA KOSKEVAT SÄÄNNÖT JA JÄRJESTÄMISOHJEET:

<https://www.palloliitto.fi/saannot-maaraykset-ja-ohjeet/?saanto=jalkapallon-kilpailutoimintaa-koskevat-maaraykset-ja-jarjestamisohjeet>